

ЯГУПОВ Василь Васильович, доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник, лабораторія дистанційного професійного навчання Інституту ПТО НАПН України (м. Київ, Україна)

ЦІЛІ, ЗАВДАННЯ, РІВНІ ТА СУБ'ЄКТИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ

Проблема інформаційно-аналітичної роботи в ПТНЗ особливо актуалізувалася у зв'язку з переходом провідних країн світу до стадії інформаційного суспільства, що впливає на всі сфери життєдіяльності кожної людини та конкретного фахівця, коли мінімальною вимогою до них є здатність і готовність працювати з інформацією. Результатом роботи з інформацією є *інформаційно-аналітичне забезпечення*, що являє собою сукупність організаційних, методичних, інформаційних, методичних та інтелектуальних видів діяльності різних суб'єктів ПТНЗ щодо збору, аналізування, систематизації, збереженню, використанню та розповсюдженню відомостей про різні аспекти функціонування ПТНЗ як суб'єкта освітньої діяльності.

Основні його цілі в управлінні ПТНЗ: 1) задоволення потреб учнів, студентів, слухачів, педагогічних та інших працівників, структурних підрозділів та адміністрації, а також інших суб'єктів в інформації, яка необхідна успішного функціонування ПТНЗ як суб'єкта освітньої діяльності, а також для забезпечення взаємодії між всіма учасниками навчально-виробничого, виховного та інших процесів у ПТНЗ; 2) забезпечення учнів, студентів, слухачів, педагогічних працівників, адміністрації та інших суб'єктів ПТНЗ інформацію і необхідними аналітичними документами, які стосуються реалізації їх посадових компетенцій; 3) інформування учнів, студентів, слухачів та їх батьків, а також педагогічних та інших працівників, структурних підрозділів та адміністрації, інших суб'єктів про цілі, завдання, зміст, специфіку та стан професійної підготовки майбутніх фахівців у ПТНЗ,

забезпеченість навчально-виробничого процесу сучасними засобами навчання, у тому числі й ІКТ, про рівень навчальних досягнень учнів та успішну професійну діяльність випускників та ін.

Ці цілі досягаються шляхом вирішення системи *інформаційно-аналітичних завдань*, які за ступенем інтелектуальності і складності можна *класифікувати* на п'ять класів.

Перший клас – найбільш прості завдання, які складаються з повністю формалізованих процедур і виконання яких, крім витрат часу, не становить ніякої складності для виконавців. Вони стандартизуються і програмуються, до яких відносяться контроль і облік, оформлення документів, їх тиражування, розсилка та ін. Такі завдання вирішуються практично всіма автоматизованими інформаційними системами.

Другий клас – більш складні завдання, які стосуються ухвалення певних рішень в умовах ризику. Їх вирішення можливі на основі застосування методів теорії ймовірностей, аналітичного та імітаційного моделювання.

Третій клас завдань складають слабко структуровані завдання, які містять невідомі або невимірювані компоненти (кількісно неоцінювані). Для них характерні відсутність методів розв'язання на основі безпосереднього опрацювання даних. Постановка завдань базується на прийнятті рішень в умовах неповної інформації. У ряді випадків, на основі теорії нечітких множин і застосувань цієї теорії вдається побудувати формальні схеми рішення таких завдань.

Четвертий клас завдань складають завдання прийняття рішень в умовах протидії або конфлікту. В завданнях цього класу можуть бути наявні випадкові чинники, для яких невідомі закони їх впливу. Їх вирішення можливі (але не завжди) методами теорії ймовірностей, нечітких множин і теорії ігор.

П'ятий клас – найбільш складні завдання прийняття рішень, які характеризуються відсутністю можливості формалізації через високий ступінь невизначеності. До таких завдань відноситься більшість проблем прогнозування та перспективного планування.

Працівників у галузі інформаційно-аналітичної діяльності (ІАД) в ПТНЗ можна умовно поділити на такі групи відповідно до виконуваних ними завдань:

Перша група – *керівники* (директори, заступники як координатори аналітичних служб за своїми напрямками діяльності, начальники відділів, служб тощо), які виконують, як правило, завдання четвертого і п'ятого класів.

Другу групу складають *спеціалісти-фахівці* (методисти, педагогічні працівники, інженери з науково-технічної інформації та ін.), які виконують завдання другого і третього класів і формують інтелектуальний базис ПТНЗ.

Третя група – *технічні працівники* (оброблювачі інформаційного матеріалу, допоміжний персонал), які виконують всю рутинну роботу (завдання першого класу).

Отже, інформаційно-аналітичне забезпечення управління ПТНЗ має ієрархічний характер, оскільки воно торкається всіх – починаючи від самого керівника та завершуючи учнями. Можна виділити такі рівні організації ІАД у сфері управління: ПТНЗ як юридична особа; у межах структурних ланок ПТНЗ; індивідуальний. Рівні організації ІАД характеризуються: кількісним та якісним складом суб'єктів інформаційно-аналітичної діяльності в ПТНЗ; характером самоорганізації суб'єктів конкретного рівня ІАД, ступенем його централізації (децентралізації); співвідношенням економічних та адміністративних механізмів регулювання діяльності суб'єктів кожного рівня ІАД; характером відносин між суб'єктами ІАД (відносини ієрархії, рівності тощо); швидкістю реакції суб'єктів ІАД на вплив зовнішніх чинників, ступенем мобільності (інертності) конкретного рівня організації ІАД в цілому; обсягами, ступенем різноманіття та складністю потоків інформації, що циркулюють на конкретному рівні ІАД; потенційними можливостями суб'єктів конкретного рівня ІАД у царині збирання, переробки, зберігання та передачі інформації.

Основна мета ІАД на кожному рівні має бути спрямована перш за все на забезпечення життєдіяльності інших суб'єктів цього рівня та, з одного боку, вона пов'язана з відповідною діяльністю на вищих і нижчих рівнях ієрархії через систему прямих і зворотних зв'язків, а з іншого – певною мірою впливає

на організацію ІАД нижчого рівня ієрархії та, у свою чергу, її ефективність на цьому рівні залежить від організації інформаційної діяльності нижчого рівня.